

Fecr Yayınları: 205

## ESTETİK YOKSUNLUĞU

Orhan Cesur

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.  
(Sertifika no: 13178)

**Mizanpaj & Kapak Tasarım:** Cinas  
**Baskı, Cilt:** Kalkan Matbaacılık Ltd. Şti.  
Büyük San. 1. Cad. 99/32 İskitler / Ankara  
Tel: 0312. 341 92 34

**1. Baskı:** Mart 2015

**ISBN:** 978-605-5482-81-7

**FCR YAYIN REKLAM BİLGİSİYAR SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.**

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sok. No: 14/1 Ulus/ ANKARA

Tel: 0312. 310 08 60 - 309 62 28 Faks: 0312. 311 47 89

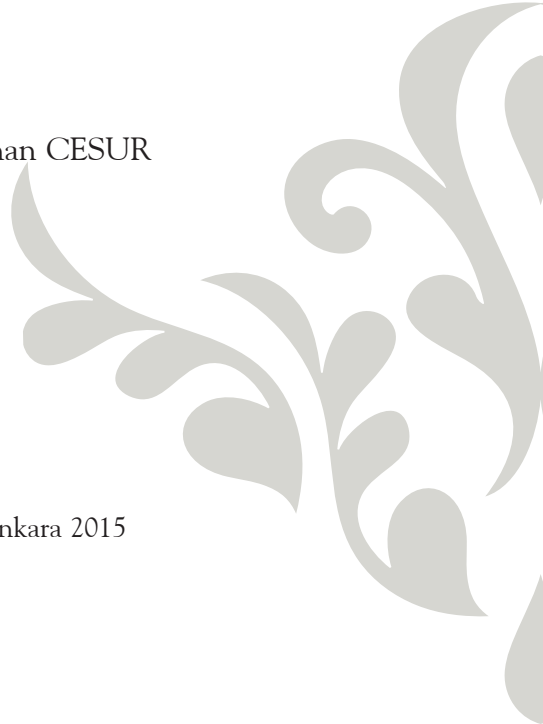
Web: [www.fcr.com.tr](http://www.fcr.com.tr)

E-mail: [fcr@fcr.com.tr](mailto:fcr@fcr.com.tr)

# ESTETİK YOKSUNLUĞU

Orhan CESUR

Ankara 2015



# İçindekiler

Önsöz .....	7
Sorumluluk Bilinci .....	11
Estetiğe Dair .....	17
Estetik Nesne, Estetik Özne ve Estetik Algı (İdrak).....	21
Estetik Değer (Estetik Yargı).....	25
Kılık Kıyafette Estetik Yoksunluğu.....	28
İnsan Kendi Haline Bırakılır mı? .....	29
Giderek Seviyesizleşen Estetik Anlayış .....	31
Kur'an'ın Önerdiği Örtünme .....	33
Kent Bilinci ve Estetik Yoksunluğu .....	43
Sanat ve Estetik Yoksunluğu .....	50
Değerli Sandığımız Şeyler Gerçekten Değerli mi? .....	55
Nasıl Bir Müzik? .....	57
Dine (İslam'a) Uygun Müziğin Asli Unsurları.....	58
Fer'i (Tali) Unsurlar .....	58
Sinemaya Gitmek Neden Pek Matah Bir Şeydir? .....	60
Zaman Bilinci .....	66
Şimdinin Önemi .....	70
Takvimi Belirlemek Politikayı Belirlemektir.....	72
İslam Takvimi Neden Ayın Hareketlerini Esas Alır? .....	73
Değişim ve Çağdaşlık Miti .....	75
Hayat Oyun-Eğlence Değildir.....	80
Karizma Toplumu .....	84
Sevginin ve Korkunun Düzenlenmesi (İman) .....	93
Allah'tan Niçin Korkmalıyız? .....	96
Aklı Örtün Sevgiler .....	98
Sanat Spor Gibi Aktivitelerin Dinleştirilmesi .....	99
Yas ve Melankoli (Hüzün Hastalığı) .....	100

Müzik, Eğlence, Futbol veya 3F Kuralı.....	101
Yoğun Aidiyet Hissi (Grup Taassubu yada Sürüleşme) .....	102
Atalar Dini .....	104
Bilimin Dinleştirilmesi .....	106
Cehl (Duygu ve Arzulara Teslim Olmak).....	107
Cahil Dindarlık.....	109
İdeolojik Saplantılar.....	109
Mezhep ve Meşrebin Akideleştirilmesi .....	110
İpotek.....	111
Kolektif Akıl Tutulması .....	113
Akıl ve Bilinç.....	120
Bilinç (Şuur) Nedir? .....	122
Akıl ve Zeka.....	127
Aklın Halleri .....	130
Kur'an'da Akıl ve Akletme .....	132
Akıl Kelimesinin Akletme Anlamında Fiil Olarak Geçtiği Ayetler .....	133
Lubb (Derin Kavrayış) .....	133
Nuha .....	134
Hicr .....	134
Kalb (Manevi Merkez, Akıl, Bir Kararda Durmayan) ..	134
Fuad (Kalb, Yürek, Gönül) .....	136
Hilm .....	137
Furkan (Temyiz Gücü) .....	138
Vicdan.....	138
Kolektif Bilinç .....	140
İslam Akli ve Rasyonalizm .....	143
Din ve Dogmatizm .....	148
Normal ve Anormal.....	150
Normalleştirme Araçları .....	151
Serbest Yaşam Erbabı.....	154
Cahiliyenin Kader Üzerinden Hortlaması .....	157
Kader Nedir ve Biz Nerde Hata Yapıyoruz?.....	160

Kader ve Bağlantılı Kelimeler .....	161
Kader Kelimesinin Kur'an'daki Kullanımı.....	163
Sevap ve İnkâr Zaviyesinden Kader.....	165
İrade Hürriyeti Meselesi .....	167
Cebir Kutbunu Teşkil Eden Ayetler .....	169
Tefviz Kutbunu Teşkil Eden Ayetler .....	172
Hüsün ve Kubuh (Güzellik ve Çirkinlik).....	173
Tedbir Takdiri Değiştirir mi?.....	175
Değerler Eğitimi .....	178
Değer ve Erdem.....	180
Değerlerin İzafileştirilmesi ve İyilik Bilincindeki Sapma....	184
İzafiyetin ve Değer Aşınmasının Nedenleri.....	187
İyilik – Kötülük .....	194
Sonuç .....	198
Toplumda Şiddet ve Şiddetin Azmettiricileri .....	200
Paradoksal Toplum Modeli .....	202
Şiddet Olgusuna Genel Bakış.....	203
Tabii Bir Olgular Olarak Şiddet .....	206
Bir Yöntem Olarak Şiddet.....	207
Şiddetin Azmettiricileri.....	209
1. Adaletin ve Prensiplere Dayalı Bir Disiplin	
Ortamının Temin Edilememesi.....	210
2. Karşılanamayan Beklentiler .....	210
3. Akılla Değil Güçle İnkâr Olma Özelliği.....	211
4. Medya ve Global Kültür.....	212
5. Alkol Tüketimi Gibi Kötü Alışkanlıklar .....	213
6. Şiddeti Normalleştiren Bazı Algılar .....	214
Kur'an'da Şiddet (Zorbalık).....	214
Sonuç .....	215
Eğitime ve Cehalete Dair .....	217
Ümmi ve Cahil Farkı .....	219

# Önsöz



İnsanların seçimlerine, giyim kuşamlarına, yeme-içme alışkanlıklarına, zaman ve mekân tasavvurlarına, kısaca yaşama biçimlerine yansıyan dağınıklık, düzeysizlik, basitçe bir zevk meselesi olarak asla değerlendirilemez. Bizce bu durum temelde bir akıl yürütme sorunu olduğu gibi zamanla oluşan bir estetik algı bozukluğu veya estetik yoksunluğu olarak ta görülebilir. Bu bozukluğun veya yoksunluğun insanların kimlik bunalımıyla birlikte ele alınması gerekir. Cep telefonu ve sosyal medya unsurlarının kullanıma girmesiyle beraber toplum üzerinde daha etkin hale gelen küresel tüketim kültürü (buna post-modern kültür de diyebiliriz), insanların seçimlerini dolayısıyla kimliklerini ele geçirmiştir. İnsanlar ve dolayısıyla toplum bir yabancı el müdahalesi hissetmeden; kendilerinden olduğunu sandıkları bir iradeyle kimliksizleşmektedirler. Bütün bunlar olurken de kendilerini alabildiğine özgür sanmaktadırlar. Aslında bu sürecin başlangıcını I. Dünya Savaşı sonrasında, sözde bağımsızlığını kazanan ülkelerde yaşanan toplum-

sal dönüşüme kadar götürmek mümkündür. “Demokrasi” maskesi takan yeni sömürgecilik sürekli kendisini geliştirmektedir...

Biz bu kitapta, felsefi bir pencereden bakarak “**akıl yürütme**” sorununu “**estetik algı**” sorunu ile eş bir manada görmeye çalıştık. Zira akıl kullanma kapasitesi gündelik yaşama estetik düzey (beğeni düzeyi) olarak yansır. Bir şeyin mantıken doğru olması, vicdanen iyi olması, aklen uygun olması aynı zamanda öz itibariyle güzel olmasını gerektirir. Zahiren bunlar ayrı şeyler gibi gözükse de en temelde birlikte olmaları icap eder. Günümüz yaşam tarzında zihni ayrık düşünmeye ayarlanmış, bilinçaltı savrulmuş olan insan, bu olgular arasında bağ kuramamaktadır. Fitratın bahsettiği sadeliği ve bütünlüğü yitirmiş insanın hakikatin güzelliğini fark etmesi ve eylemlerine yansıtması beklenebilir. Her tür olay ve olgu bağlamında sağlıklı akıl yürütme ile sahih bir güzellik algısı oluşturmanın paralel süreçler olduğunu anlamak zorundayız. Sağlıklı düşünemeyen insan, hem madden ve hem de manen çirkin ve pis olanı giderek içselleştirir. “...O, aklını kullanmayanları pisliğe mahkûm eder.” [Kur’an 10/100] Kur’an’ ı doğru anlamak, sadece ahiretimizi kurtarmak için değil, sağlıklı akıl yürütme ve sahih bir güzellik algısı oluşturmak ve böylece hayatı daha üst bir mertebeden kavrama ve yaşama imkânını sağlayacaktır. Kitap boyunca, bu durumu çeşitli sorunlar bağlamında ele almaya çalıştık...

Bu kitap, içinde yaşadığımız sosyal çevrede şahitlik ettiğimiz sorunları ve çözüm önerilerimizi ifade etme isteği olduğu kadar kendi düşüncelerimizi mütecanis (uyumlu) bir bütünlük içinde görme çabamızın da bir sonucudur. Şahitliğimizin belgesidir. Hakikat adına şahitlik en temel kulluk görevimizdir. Hakikatin hatırını her hatırın üstünde tutmak zorundayız. Çözüm bulmaya sorun olmamakla

başlamak gerekir. İyiliği tavsiye, kötülüğü engellemeden önce gelir. İyiliği bizzat yapmak ve kötülükten kaçınmak hepsinden önceliklidir. Başkalarına bir şey demeden önce kendimiz bir şey olmak zorundayız. Kendi imkânımızı en verimli bir şekilde kullanarak kendimizi gerçekleştirmek zorundayız. Kendini gerçekleştirme sürecinin en temel sorunu, sahit bilgiyi batıl olanından doğru usuller kullanarak ayırmaktır. Böylece evrensel bilince (Tevhide) ulaşmamızın önü açılabilir. Sahte bilgilerin olması gibi bilinçlerin de sahtesinin olduğunu gözden kaçırırsak şeytansı bilinçlerin maskarası olmaktan kurtulamayız. Nitekim okul görmemişinden yüksek tahsil yapmış olanına kadar nice insanın sahte bilinçlerin elinde heba oluşuna çokça şahit oluyoruz. Bu sahte bilinçlerin bir kısmının etrafında çok geniş kitlelerin toplanması da bizi şaşkırtmamalıdır. İnsan nihayet bir kuldur, hatasız olamaz. Öyleyse hiç kimseyi kendine yeter bilmemeliyiz. Kimse ilahi rehberlik olmaksızın güvenli bir yol tutmuş olmaz.

Bu kitap ayrıca vicdanımızın “hava parasını”<sup>1</sup> ödeme çabasıdır. İnsanların alabildiğine bireyselleştiği dünyamızda diğergamlığı işaretlemektir. Neme lazımcılığın bir Müslüman davranışı olamayacağını, iyiliği hâkim kılamayan ve kötülüğü men edemeyen bir toplumun kendi kimliği ile ayakta kalamayacağını anlama ve anlatma çabasıdır. İnsan için en değerli ve en temel bilincin sorumluluk bilinci olduğunu vurgulamaktır.

Bu kitapta sahit bilginin ve sahit bilincin imkânını sorgulamaya çalıştık. Ki böylece sahte bilgi ve sahte bilinçlerin karşısında safımızı belirginleştirelim. İnsan aklını, Din’in (İslam’ın) ve dindarlığın düşmanı gibi gören ve sürekli ih-

---

1 Hava parası: Ticari değeri yüksek mekanlarda işyerlerinin kiralanması esasında, kiradan ayrı olarak bir defalık ödenen para.

mal eden sığ anlayışa karşın, akli tanrılaştırmak her şeyin ölçüsü sayan densiz anlayışı benimsemeden akli layık olduğu yerde görmeye çalıştık. İnsanı sürüleştiren taklitçiliğe, insanı değersizleştiren münzeviliğe, insanı egoist ve kibirli hale sokan izimlere karşı, insanı vakarlı kılan İslam'ın dengeli (vasat) yolunu işaretledik. Her türlü kaos teorisine ve nihilizme karşı hayatın anlam ve amacını yüceltmek ve vurgulamak istedik. Seçimlerimize ve yapıp etmelerimize yansıyan estetik beğeni düzeyindeki düşüklüğü, bunun akletme kapasitesiyle olan ilişkisini ortaya koymaya çalıştık. Sağlam bir nazariyeye sahip olan âlem-i İslam'ın nasıl olup ta yerlerde süründüğünü çeşitli bağlamlarda anlamaya ve açıklamaya çalıştık...

*“Yaratan Rabbinin adıyla oku!”* der Kur'an [96/1]. Olay ve olguları Kur'an'ın bakış açısından oku. İşine geleni, işine geldiği gibi değil, hakka sadakatle oku. Hakikatin hatırını her hatırın üzerinde gören bir bakış açısından oku. Allah'ın rızasını gözeterek oku. Allah'ın korunmasını istediği bağları koparmadan oku. Allah'ın kitaplarının arasını ayırmadan oku. Kâinat kitabını, insan kitabını ve vahiy kitabını... İşte bu, Allah'ın adıyla okuma denemesidir. Allah muvaffak etsin!

İnsan da ağaç gibidir. Yetişmesinde kim bilir hangi rüzgârın, hangi bulutun, vefalı bir elin, merhametle bakan gözün katkısı ve hatırı vardır. Bu manada yetişmemize katkı koyan her ele minnet ve saygılarımla...

Orhan Cesur

